

2003-10-10

Domestikační změny:

- Ü Změna zbarvení – nové typy, albinismus
- Ü Změna pokryvu těla – angorismus, rexismus, absence srsti či peří (naháč)
- Ü Změny kůže – řasy, laloky, uši
- Ü Změny velikosti těla – gigantismus, nanismus
- Ü Změny na lebce – zkrácení čelisti
- Ü Změny plodnosti a rozmnožování
- Ü Změny nervové soustavy
- Ü Změny fyziologické

Předpoklady domestikace:

- Ü Sociální vztahy
- Ü Široké potravní spektrum
- Ü Klidné chování

Postup domestikace:

1. Zajetí
2. Ochočení
3. Zdomácnění

Hospodářské zvíře = chované pro hospodářský užitek

Domácí zvíře = žijící s člověkem pod jednou střechou, zájmový chov („oblíbená zvířata“)

Druh – základní zoologická taxonomická jednotka

Je uzavřené společenstvo zvířat, vyznačující se shodnými znaky a vlastnostmi, normální plodností a fyziologickou izolací, která se projevuje nekřížitelností s jinými prvky.

Plemeno – základní zootechnická taxonomická jednotka

Je skupina zvířat stejného druhu a původu, které se od jiných zvířat téhož druhu liší znaky a vlastnostmi, předávanými na potomstvo.

Vznik plemene:

- Ü Vliv přírodních podmínek (primitivní plemena)
- Ü Vliv člověka (kulturní plemena)

Plemeno existuje, pokud o něj pečuje člověk!

Plemenné znaky – soubor typických znaků charakterizujících dané plemeno.

Plemenný typ – zvíře s dokonale vyjádřenými typickými znaky plemene.

Užitkový typ – zvíře s dokonale vyjádřenými znaky, které charakterizují užitkové zaměření zvířete (někdy vytvořen křížením více plemen).

Plemenný standart – souhrn požadavků na vlastnosti zvířat v dané etapě šlechtění.

Chovný cíl – souhrn požadavků na vlastnosti plemene vytyčené pro zušlechťovací proces.

Členění plemene:

Linie – skupina zvířat v rámci plemene, geneticky vyrovnaná, pocházející ze společného předka, jemuž je příbuzensky blízka.

Rodina – skupina samičích zvířat pocházejících z matky zakladatelky.

Chov – stádo určité kvality, nejvyšší úroveň má šlechtitelský chov.

Čistokrevné zvíře – potomek rodičů, příslušníků jednoho plemene – potvrzení o původu, plemenná kniha

Kříženec – zvíře bez plemenné příslušnosti.

Třídění plemen:

Dle stupně prošlechtění

- Ü Plemena primitivní
- Ü Plemena přechodná – krajová
- Ü Plemena kulturní

Dle směru užitkovosti

- Ü Plemena specializovaná
- Ü Plemena s kombinovanou užitkovostí

Plemena skotu:

- Ü **Dojná** – jersey, ayrshire, holštýnský skot
- Ü **Masná** – hereford, aberdeen-angus, charolais
- Ü **Kombinovaná** – maso-mléčný = český strakatý skot

Plemena prasat:

- Ü **Masná** – landrace, duroc, peittrain
- Ü **Sádelná** – mangalica, cornwall
- Ü **Kombinované** – sádelno-masná = bílé ušlechtilé; tržní typ – prase výsekové 105 – 110 kg

Plemena ovčí:

- Ü **Dojná** – východofrízská ovce
- Ü **Masná** – suffolk, charolais, kent, texel
- Ü **Vlnářská** – merino
- Ü **Kožichová** – romanovka
- Ü **Kožišinová** – karakulská ovce
- Ü **Kombinovaná** – cigája

Plemena drůbeže:

- Ü **Nosná** – leghornka bílá
- Ü **Masná** – plymutka, komyška
- Ü **Kombinovaná** – rodajlendka
- Ü **Okrasná**

[Ve velkochovech](#) – užitkové typy:

- Ü **Nosný typ** – shaver, hisex
- Ü **Masný typ** – ross, tetra

[Brojler](#) – produkt rychlovýkrmu mláďat drůbeže, králíků, ovčí

Plemena koní

- Ü Teplokrevná
- Ü Chladnokrevná

GENOVÉ REZERVY ZVÍŘAT

[Intenzifikace chovu](#) = ekonomický tlak na změnu plemenné struktury

Původní krajová plemena nahrazována výkonnějšími = unifikace, tj. chov malého počtu plemen znamená ztrátu proměnlivosti (genů).

ČR – málo původních plemen

Zákon o plemenitbě - §2 – „genová rezerva“:

[Plemena skotu](#) – česká červinka, český strakatý skot

[Plemena koní](#) – starokladrubský kůň, norik, hucul

[Plemena prasat](#) – přeštické černostrakaté

[Plemena ovčí](#) – ovce šumavská, valaška

[Plemena koz](#) – bílá a hnědá krátkosrstá bezrohá

[Plemena drůbeže](#) – česká zlatá kroupka, česká husa

Některá plemena králíků, holubů, ryb

Uchování:

- Ü **In situ** – živá zvířata
- Ü **Ex situ** – kryokonzervace ID, vajíček, embryí

Oba postupy nákladné

- Ü Nutné dotace
- Ü Národní komise pro genové rezervy zvířat
- Ü Potřeba sponzoringu